

PATVIRTINTA
Valstybinės atominės energetikos
saugos inspekcijos viršininko
2018 m. spalio 8 d.
įsakymu Nr. 22.3-232

**MOTYVUOTA IŠVADA DĖL VALSTYBINĖS ATOMINĖS ENERGETIKOS SAUGOS
INSPEKCIJOS VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE EGZISTUOJA DIDELĖ KORUPCIJOS
PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, NUSTATYMO
I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos (toliau – VATESI) veiklos sritys, kuriose nustatyta, kad egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nurodomos Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo ir įvertinimo aprašymo, patvirtinto 2017 m. spalio 5 d. įsakymu Nr. 22.3-174 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo aprašymo ir Motyvuotos išvados dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo patvirtinimo“, (toliau – Aprašymas) priede.

2. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, VATESI veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo ir įvertinimo aprašymą atliko Administravimo departamento Teisės ir personalo skyriaus vyriausioji specialistė Neringa Kraujelienė.

3. Analizuotas laikotarpis – nuo 2018 m. sausio 1 d. iki 2018 m. rugpjūčio 18 d.

4. Naudoti metodai ir veiksmai – dokumentų analizė, pokalbiai su VATESI darbuotojais.

5. Įvertinant veiklos sritis, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, buvo atsižvelgta į Lietuvos Respublikos nacionalinę kovos su korupcija 2015–2025 metų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. XII-1537 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos patvirtinimo“, peržiūrėti viešuosius pirkimus reglamentuojančiuose įstatymuose įtvirtinti įgaliojimai institucijoms rengti vidaus administravimo teisės aktus, reglamentuojančius viešųjų pirkimų procedūras, VATESI priimti teisės aktai, vertinti administracinių sprendimų priėmimo, kitų administracinio pobūdžio veiksmų atlikimo skaidrumo bei sprendimus priimančių asmenų įgaliojimai. Įvertinimas buvo atliekamas vadovaujantis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos).

**II SKYRIUS
VATESI VEIKLOS SRITIES, KURIOJE EGZISTUOJA DIDELĖ KORUPCIJOS
PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, IŠSAMIAM ĮVERTINIMUI PASIRINKIMAS**

6. Iš Aprašymo priede nurodytų veiklos sričių pasirinkta išsamiai išanalizuoti VATESI viešųjų pirkimų (pirkimų, atliekamų vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, bei pirkimų, atliekamų vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymu) planavimo, inicijavimo, organizavimo, vykdymo, priežiūros sritį (pagal Aprašymo priedo 2.3.1 ir 2.3.2 papunkčius).

7. Šios išvados 6 punkte nurodyta veiklos sritis buvo pasirinkta atsižvelgiant į šiuos aspektus:

7.1. aktualumą ir poveikumą korupciniu požiūriu (Aprašymo priede nurodoma, kad jo 2.3.1 ir 2.3.2 papunkčiuose nurodytos sritys atitinka 3 kriterijus dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės);

7.2. atskirai ši sritis dar nebuvo nagrinėta korupcijos prevencijos požiūriu;

7.3. priėmus Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) naują redakciją (įsigaliojo 2017 m. liepos 1 d.), nebuvo atliktas šios srities VATESI vidaus auditas.

III SKYRIUS

PASIRINKTOS VATESI VEIKLOS SRITIES, KURIOJE EGZISTUOJA DIDELĖ KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, IŠSAMUS ĮVERTINIMAS

8. Analizuojant VATESI pirkimų planavimo, inicijavimo, organizavimo, vykdymo ir priežiūros sritį buvo vertinami viešųjų pirkimų (pirkimų, atliekamų vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, bei pirkimų, atliekamų vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymu) procesai, viešųjų pirkimų komisijos darbas, viešuosius pirkimus reglamentuojančių Lietuvos Respublikos teisės aktų įgyvendinimas VATESI bei šie VATESI vidaus administravimo teisės aktai (jų galiojančios aktualios redakcijos):

8.1. Pirkimų valdymo procedūros aprašas, patvirtintas VATESI viršininko 2014 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. 22.3-132 „Dėl Pirkimų valdymo procedūros aprašo patvirtinimo“ (toliau – Pirkimų valdymo aprašas);

8.2. Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos mažos vertės viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, taisyklės, patvirtintos VATESI viršininko 2013 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. 22.3-57 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos mažos vertės viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, taisyklių patvirtinimo“ (toliau – MVVPAGSST);

8.3. Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos Viešojo pirkimo komisijos darbo reglamentas, patvirtintas VATESI viršininko 2010 m. lapkričio 17 d. įsakymu Nr. 22.3-87 „Dėl VATESI viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamento patvirtinimo“ (toliau – VPK reglamentas);

8.4. VATESI viršininko 2013 m. rugsėjo 19 d. įsakymas Nr. 22.3-81 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viešojo pirkimo komisijos sudarymo“ (toliau – VPK sudarymo įsakymas).

9. Šios išvados 6 punkte nurodyta veiklos sritis yra įvertinta, atsižvelgiant į Rekomendacijų 10.2 papunktį ir į Rekomendacijų priedo V ir VI dalyje nurodytus klausimus (nagrinėti tik šiai veiklos sričiai aktualūs klausimai):

9.1. **Dėl to, ar VATESI priimtuose įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyta sprendimų priėmimo tvarka yra skaidri (ar juose įtvirtinti sprendimų priėmimo principai; aiškūs sprendimų priėmimo kriterijai, sprendimus priimančiosios subjektai, vykdymo ir kontrolės funkcijos, nustatyta sprendimų apskundimo tvarka) ir pakankama, ar joje nesuteikiama per daug įgaliojimų įstaigos valstybės tarnautojams ar jiems prilygintiems asmenims veikti savo nuožiūra ir nenustatyta perteklinių reikalavimų (aktuali dėl Aprašymo priedo 2.3.1 ir 2.3.2 papunkčiuose nurodytų sričių):**

9.1.1. Šiuo požiūriu išnagrinėti visi VATESI priimti teisės aktai viešųjų pirkimų srityje – VPK reglamentas, Pirkimų valdymo aprašas ir MVVPAGSST.

9.1.2. Dėl VPK reglamento:

9.1.2.1. Dėl sprendimus priimančių subjektų, pažymėtina, kad VPK reglamento 1 punkte įtvirtinta, kad „Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viešojo pirkimo komisijos (toliau vadinama – Komisija) paskirtis – organizuoti ir atlikti Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos (toliau – VATESI) viešuosius pirkimus“. Taigi VATESI, vadovaujantis VPK reglamentu, viešųjų pirkimų vykdymą yra paskyrusi kolegialiam organui – VATESI viešųjų pirkimų komisijai (toliau – VP komisija), kurios sudėtis yra įtvirtinta VPK sudarymo įsakyme ir jį keičiančiuose vėlesniuose įsakymuose. Dėl įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytos sprendimų priėmimo tvarkos skaidrumo pažymėtina, kad VPK reglamento 3 punkte įtvirtinta, kad „Komisijos narys, prieš pradėdamas darbą Komisijoje, turi pasirašyti nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą“, o VPK reglamento 4 punkte nustatyti VP komisijos sprendimų priėmimo ir darbo principai: „Komisija savo sprendimus priima laikydamasi nešališkumo, objektyvumo lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo principų“. VPK reglamente įtvirtintos VP komisijos užduotys

(VPK reglamento 1 punktas) bei suteikti įgaliojimai toms užduotims atlikti (VPK reglamento 5 punktas), taip pat minėtu įsakymu nustatytos VP komisijos funkcijos (VPK reglamento II skyrius), teisės ir pareigos (VPK reglamento III skyrius), darbo organizavimo tvarka ir atsakomybė (VPK reglamento IV skyrius ir 15 punktas).

9.1.2.2. Dėl sprendimų vykdymo ir kontrolės funkcijų, pažymėtina, kad vykdymo funkcijos pagal VPK reglamentą yra priskirtos VP komisijai, kontrolės funkcijos VPK reglamente nenumatytos, tačiau bendrai viešųjų pirkimų kontrolės funkcijos yra įtvirtintos Pirkimų valdymo aprašo 4 lentelės 7 punkte, kuriame įtvirtinta, kad pirkimo sutarties sudarymo, keitimo ir vykdymo kontrolę pagal kompetenciją atlieka Administravimo departamento Turto valdymo ir viešųjų pirkimų skyriaus (toliau – AD TVVPS) vedėjas, Administravimo departamento direktorius (toliau –AD direktorius), Administravimo departamento Teisės ir personalo skyriaus vedėjas (toliau –AD TPS vedėjas), Finansų ir apskaitos skyriaus vedėjas (toliau –AD FAS vedėjas), pirkimo iniciatorius ir jo tiesioginis vadovas, o taip pat Pirkimų valdymo aprašo 20 punkte, įtvirtinta, kad „Administravimo departamento direktorius, o tais atvejais, kai viešuosius pirkimus vykdo Administravimo departamento direktorius, – VATESI viršininko pavaduotojas radiacinei saugai, atlieka pirkimų prevencinę kontrolę“.

9.1.2.3. Dėl sprendimų apskundimo tvarkos pažymėtina, kad VPK reglamentas neįtvirtina VP komisijos sprendimų apskundimo tvarkos. Vertintina, kad VP komisijos sprendimų apskundimo tvarkos įtvirtinimas VPK reglamente būtų perteklinis, kadangi Viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) VII skyriuje „Ginčų nagrinėjimas, žalos atlyginimas, pirkimo sutarties pripažinimas negaliojančia, alternatyvios sankcijos“ yra įtvirtinta viešųjų pirkimų sprendimų apskundimo tvarka, kuria privalo vadovautis ir VATESI.

9.1.2.4. Iš to, kas išdėstyta VPK reglamento II–III skyriuose, galima konstatuoti, kad VP komisijos sprendimų priėmimo tvarka, sprendimų priėmimo principai yra aiškūs ir skaidrūs, sprendimus priimančias asmenys yra nustatyti, aiškiai atskirtos sprendimų vykdymo ir kontrolės funkcijos.

9.1.3. Dėl Pirkimų valdymo aprašo:

9.1.3.1. VP komisijos nariai ir kiti VATESI darbuotojai viešųjų pirkimų procese taip pat vadovaujasi Pirkimų valdymo aprašu. Dėl Pirkimų valdymo apraše įtvirtinto sprendimų priėmimo tvarkos skaidrumo pastebėtina, kad šiame apraše sprendimų priėmimo tvarka yra griežtai reglamentuota ir vykdoma etapais. Pirkimų valdymo aprašo 10 punkte įtvirtinti šie viešųjų pirkimų organizavimo etapai: pirkimų planavimas; pirkimo dokumentų rengimas; pirkimo skelbimas (jei pirkimą privaloma skelbti); tiekėjų kvalifikacijos vertinimas; pirkimo procedūrų dokumentavimas; pirkimo sutarties sudarymas. Viešųjų pirkimų sprendimų procesas pradedamas viešųjų pirkimų plano sudarymu. Kiekvienas viešųjų pirkimų valdymo etapas yra detaliam aprašytas Pirkimų valdymo aprašo 4 lentelėje, kiekvienas iš aukščiau minėtų etapų turi nustatytus rezultatus ir atsakingus asmenis. Atsižvelgiant į tai, galima konstatuoti, kad Pirkimų valdymo apraše yra įtvirtinti viešųjų pirkimų sprendimų priėmimo principai, nustatyti aiškūs sprendimų priėmimo kriterijai, aiškiai įvardyti sprendimus priimančias subjektai bei sprendimų vykdymo tvarka. Pirkimų valdymo apraše taip pat įtvirtinta sprendimų priėmimo kontrolė, Pirkimų valdymo aprašo 20 punkte įtvirtinta, kad „Administravimo departamento direktorius, o tais atvejais, kai viešuosius pirkimus vykdo Administravimo departamento direktorius, – VATESI viršininko pavaduotojas radiacinei saugai, atlieka pirkimų prevencinę kontrolę VATESI: vizuoja Pirkimų planą; vizuoja pirkimų paraiškas-užduotis; tikrina pirkimo dokumentus, jų patikslinimus, paaiškinimus bei pataisymus; analizuoja informaciją apie VATESI vykdomus pirkimus, atlieka galimų rizikos veiksnių vertinimą; vizuoja mažos vertės pirkimo apklausos pažymą; VATESI viršininko prašymu raštu pateikia jam savo nuomonę dėl vykdomų pirkimų, teikia jam informaciją apie pastebėtus trūkumus; raštu teikia VATESI viršininkui siūlymus, kaip tobulinti VATESI vykdomas pirkimų procedūras; raštu teikia siūlymus VATESI viršininkui dėl pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės procedūrų nustatymo“. Pirkimų valdymo aprašo 21 punkte nustatyta, kad „AD TVVPS vedėjas, atsakingas už nešališkumo deklaracijų ir konfidencialumo pasižadėjimų registro tvarkymą. AD TVVPS vedėjas yra CVP IS administratorius, kuris: atsako už duomenų apie VATESI aktualumą ir teisingumą, administruoja VATESI darbuotojams CVP IS suteiktas teises; sukuria ir registruoja VATESI CVP IS naudotojus, kuria naudotojų grupes CVP IS priemonėmis vykdomiems pirkimams, suteikia jiems įgaliojimus ir nustato prieigos prie duomenų ribas; CVP IS pašalina esamus naudotojus arba apriboja jų teises ir prieigą prie CVP IS; VATESI CVP IS registruotų

naudotojų sąrašus, asmenų, turinčių prieigą prie CVP IS, įgaliojimų ribas peržiūri ne rečiau kaip kartą per metus“. Pirkimų valdymo aprašo 23 punkte taip pat yra įtvirtinta asmenų, pažeidusių pirkimus reglamentuojančių teisės aktų ir Pirkimų valdymo aprašo nuostatas, atsakomybė.

9.1.3.2. Dėl sprendimų apskundimo tvarkos pažymėtina, kad Pirkimų valdymo aprašas neįtvirtina viešųjų pirkimų srities sprendimų apskundimo tvarkos. Vertintina, kad viešųjų pirkimų srities sprendimų apskundimo tvarkos įtvirtinimas Pirkimų valdymo apraše būtų perteklinis, kadangi VPI VII skyriuje „Ginčų nagrinėjimas, žalos atlyginimas, pirkimo sutarties pripažinimas negaliojančia, alternatyvios sankcijos“ yra įtvirtinta viešųjų pirkimų sprendimų apskundimo tvarka, kuria privalo vadovautis ir VP komisija bei kiti asmenys, dalyvaujantys viešųjų pirkimų procese.

9.1.3.3. Kalbant apie įgaliojimus, darytina prielaida, kad Pirkimų valdymo Apraše VATESI darbuotojams nėra suteikiama per daug įgaliojimų veikti savo nuožiūra, nes pirkimų vykdymo procesuose dalyvauja keletas asmenų, pavyzdžiui, Pirkimų valdymo aprašo 4 lentelės 7.3 papunktyje reglamentuojama, kad „parengtą Sutartį (Sutarties paskutinį lapą) vizuoja AD TVVPS vedėjas“ ir Administravimo departamento direktorius, AD TPS vedėjas, Finansų ir apskaitos skyriaus vedėjas, pirkimo iniciatorius bei jo tiesioginis vadovas“.

9.1.3.4. Analizuojant Pirkimų valdymo aprašą yra pastebėta, kad Pirkimų valdymo aprašo 4 lentelės 7 punkte, prie 7.3 ir 7.8 papunkčių, kaip vienas iš viešųjų pirkimų vykdymo kontrolę atliekantis subjektas yra nurodytas Finansų ir apskaitos skyriaus vedėjas, kas neatitinka šios išvados rengimo metu VATESI esančios struktūros, vadovaujantis struktūriniais pokyčiais, įtvirtintais VATESI viršininko 2018 m. vasario 23 d. įsakymu Nr. 22.3-51 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos administracijos struktūros pakeitimo ir susijusių dokumentų patvirtinimo“. Nepaisant to, kad aukščiau minėto įsakymo 4 punkte yra įtvirtinta, kad „iki kol bus pakeisti VATESI vidaus administravimo teisės aktai, juose Finansų ir apskaitos skyriaus vedėjo sąvoką atitiks Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos patarėjo sąvoką“, rekomenduotina pakeisti Pirkimų valdymo aprašą, prie minėtų 7.3 ir 7.8 punktų nurodant korektišką pareigybę.

9.1.3.5. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, konstatuotina, kad Pirkimų valdymo apraše nustatyta sprendimų priėmimo tvarka yra skaidri (yra įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs sprendimų priėmimo kriterijai, sprendimus priimančiosios subjektai, vykdymo ir kontrolės funkcijos, nustatyta sprendimų apskundimo tvarka) ir pakankama, nesuteikiama per daug įgaliojimų įstaigos valstybės tarnautojams ar jiems prilygintiems asmenims veikti savo nuožiūra ir nenustatyta perteklinių reikalavimų.

9.1.4. Dėl MVVPAGSST:

9.1.4.1. dėl MVVPAGSST įtvirtintų sprendimų priėmimo principų, MVVPAGSST 6 punkte nustatyta, kad „mažos vertės pirkimai atliekami laikantis lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir skaidrumo principų bei Viešųjų pirkimų gynybos ir saugumo srityje įstatymo I skyriuje, 19 straipsnio 4 dalyje, 24 straipsnio 9 dalyje, 26 straipsnio 2 dalyje, 30 straipsnio 1 dalyje, 46 straipsnio 1,4,5 dalyse, 5 straipsnio 8 dalyje ir šiose Taisyklėse nustatytų reikalavimų“.

9.1.4.2. Dėl sprendimus priimančių subjektų apibrėžtumo ir vykdymo funkcijos, nustatyta, kad MVVPAGSST 7 punkte nurodyti atsakingi asmenys: „Mažos vertės pirkimus vykdo VATESI viršininko įsakymu sudaroma komisija“. VP komisijai nustatytos užduotys ir įgaliojimai nurodyti šios išvados 9.1.2 1 papunktyje. MVVPAGSST 10 punkte įtvirtinta, kad mažos vertės viešuosius pirkimus saugumo ir gynybos srityje vykdo VP komisija „Pirkimo iniciatorius Pirkimų valdymo procedūros apraše, patvirtintame VATESI viršininko 2014 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. 22.3-132 „Dėl Pirkimų valdymo procedūros aprašo patvirtinimo“, nurodyta tvarka parengia ir pateikia VATESI viršininkui pirkimo paraišką-užduotį. Tik esant VATESI viršininko rezoliucijai ant paraiškos-užduoties toliau pirkimą vykdo Komisija“.

9.1.4.3. Pažymėtina, kad MVVPAGSST 5 punkte įtvirtinta, kad „<...> VATESI, atlikdama mažos vertės pirkimus, vadovaujasi Viešųjų pirkimų gynybos ir saugumo srityje įstatymu, Viešųjų pirkimų įstatymu, Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymu, šiomis Taisyklėmis, Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, kitais įstatymais ir įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais. Pasikeitus teisės aktams, kurie reglamentuoja pirkimus, kurie atliekami pagal šias Taisykles, ir, dėl to esant neatitikimų imperatyvioms teisės normoms, vykdant pirkimus tiesiogiai taikomos Viešųjų pirkimų gynybos ir saugumo srityje

įstatymo, viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatos, išskyrus, kai šie teisės aktai yra netaikytini“.

9.1.4.4. Dėl VP komisijos sprendimų priėmimo tvarkos skaidrumo ir pakankamumo svarbu paminėti, kad VP komisijos darbas vyksta šiais etapais: viešųjų pirkimų būdo pasirinkimas, pirkimo dokumentų rengimas ir paaiškinimų teikimas, tiekėjų kvalifikacijos tikrinimas, vokų su pasiūlymais atplėšimas, viešojo pirkimo sutarties sudarymas. Kiekvienas viešųjų pirkimų vykdymo etapas baigiamas tam tikro spendimo priėmimu, todėl toliau bus nagrinėjamas VP komisijos sprendimų priėmimas sprendimų priėmimo kriterijų, sprendimų priėmimo skaidrumo ir funkcijų pakankamumo požiūriu:

9.1.4.4.1. Mažos vertės pirkimai yra vykdomi tokiais būdais: riboto konkurso būdu, skelbiamų derybų būdu, neskelbiamų derybų būdu, atviro konkurso būdu ir apklausų būdu. MVVPAGSST 12–28 punktuose nurodytos kiekvieno iš konkursų būdų sąlygos, kurios yra konkrečios ir aiškios.

9.1.4.4.2. Pirkimo dokumentų rengimo etape, vadovaujantis MVVPAGSST 29 punktu, „Pirkimo dokumentus <...> rengia komisija“. Tame pačiame punkte įtvirtintas reikalavimas VP komisijos rengiamiems dokumentams: „Pirkimo dokumentai turi būti tikslūs, aiškūs, be dviprasmybių, kad tiekėjai galėtų pateikti pasiūlymus, juose pateikiama visa informacija apie pirkimo sąlygas ir procedūras“. MVVPAGSST 30–34 punktuose nurodyta informacija, kuri VP komisijos turi būti pateikta pirkimo dokumentuose. MVVPAGSST 30.13 papunktyje nurodyta, kad „Rengiant pirkimo dokumentus, pirkimo dokumentuose, atsižvelgiant į pirkimo būdą, nurodomi pasiūlymo vertinimo kriterijai, t.y., „Pasiūlymai vertinami mažiausios kainos arba ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijais“. Taigi, rengdama pirkimo dokumentus, VP komisija privalo nurodyti MVVPAGSST reglamentuojamą informaciją ir veikti šių taisyklių ribose. Vadovaujantis MVVPAGSST 31 punktu, „Parengtos pirkimų sąlygos patvirtinamos VATESI viršininko įsakymu“.

9.1.4.4.3. Tiekėjų kvalifikacijos tikrinimo etape pagal MVVPAGSST 44 punktą „Komisija privalo išsiaiškinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti reikalavimus, nurodytus pirkimo sąlygose“. MVVPAGSST 44.3 papunktyje įtvirtinta, kad „<...> VATESI savo pranešime apie pirkimą arba kituose pirkimo dokumentuose gali „nustatyti kandidatų ar dalyvių ekonominės ir finansinės būklės bei techninio ir profesinio pajėgumo vertinimo taisykles ir kriterijus, kuriais vadovaujantis bus atrenkami kandidatai, jeigu VATESI numato riboti dalyvių skaičių Viešųjų pirkimų gynybos ir saugumo srityje įstatymo 21, 22, 23 straipsniuose nustatytais atvejais“. VP komisija privalo įvertinti viešųjų pirkimų dalyvių kvalifikaciją ir priimti tuo atžvilgiu sprendimą. Tai įtvirtinta MVVPAGSST 49 punkte: „Kandidatų ir dalyvių kvalifikaciniai duomenys vertinami vadovaujantis pirkimo dokumentuose nustatytais kriterijais ir procedūromis. Komisija priima sprendimą dėl kiekvieno paraišką ar pasiūlymą pateikusių kandidato ar dalyvio kvalifikacinių duomenų ir kiekvienam iš jų ne vėliau kaip per 3 darbo dienas raštu praneša apie šio patikrinimo rezultatus, pagrįsdama priimtus sprendimus“. MVVPAGSST 48 punkte nustatyta, kad „Komisija atmeta kandidato ar dalyvio paraišką ar pasiūlymą, jeigu kandidato ar dalyvio kvalifikacija neatitinka pirkimo dokumentuose nustatytų minimalių kvalifikacinių reikalavimų <...>“.

9.1.4.4.4. Vokų su pasiūlymais atplėšimas vykdomas etapais, nurodytais MVVPAGSST 57 punkte, vadovaujantis šių taisyklių 55 punktu, „Pasiūlymai nagrinėjami ir vertinami konfidencialiai, nedalyvaujant pasiūlymus pateikusiems tiekėjams ir atstovams“. Atplėšus voką, pasiūlymo lapo antroje pusėje pasirašo posėdyje dalyvaujantys komisijos nariai (MVVPAGSST 56 punktas). MVVPAGSST 58 punkte įtvirtinti atvejai, kada VP komisija tiekėjų pasiūlymus atmeta. VP komisijos vokų atplėšimo procedūros rezultatus įformina protokolu (MVVPAGSST 62 punktas). Vertindama tiekėjų pasiūlymus, VP komisija vadovaujasi MVVPAGSST 63 punktu, kuriame įtvirtinti tiekėjų pasiūlymų vertinimo kriterijai, t. y., įtvirtintas ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijus (kai pirkimo sutartis sudaroma su dalyviu, pateikusių naudingiausią pasiūlymą, išrinktą pagal pirkimo dokumentuose nustatytus kriterijus, susijusius su pirkimo objektu (kokybės, kainos, techniniu pranašumu, estetinių ir funkcinių charakteristikų, eksploataavimo išlaidų, veiksmingumo, garantinio aptarnavimo, techninės pagalbos, pristatymo datos, pristatymo laiko arba užbaigimo laiko) (MVVPAGSST 63.1 papunktis) ir mažiausios kainos kriterijus (MVVPAGSST 63.2 papunktis). Svarbu paminėti, kad MVVPAGSST 63.1 papunktyje nurodytu atveju pirkimo dokumentuose kiekvienam ekonomiškai naudingiausiajam pasiūlymui nustatyti

nurodomas pasirinkto kriterijaus lyginamasis svoris. Kriterijų lyginamasis svoris gali būti išreikštas konkrečiu dydžiu arba nustatant intervalą (MVVPAGSST 64 punktą).

9.1.4.4.5. Viešųjų pirkimų sutarties sudarymo etape, vadovaujantis MVVPAGSST 72 punktu, VP komisija sutartį siūlo sudaryti su dalyviu, kurio pasiūlymas pripažįstamas laimėjusiu.

9.1.4.5. Dėl VP komisijos sprendimų apskundimo tvarkos: MVVPAGSST 84 punkte nustatyta, kad „Ginčai tarp tiekėjo ir VATESI sprendžiami Viešųjų pirkimų gynybos ir saugumo srityje įstatymo nustatyta tvarka“.

9.1.4.6. Įvertinant mažos vertės viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, organizavimo etapuose VP komisijos darbui taikomus reikalavimus, galima konstatuoti, kad VP komisijos sprendimų priėmimo tvarka yra skaidri (įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs sprendimų priėmimo kriterijai, sprendimus priimančys subjektai, vykdymo funkcijos, nustatyta sprendimų apskundimo tvarka) ir pakankama, VP komisijai suteikti įgaliojimai nėra per platus. MVVPAGSST taisyklėse nėra įtvirtinta sprendimų priėmimo kontrolės tvarkos, tačiau tai nėra būtina, kadangi atliekant mažos vertės pirkimus saugumo ir gynybos srityje, VP komisija privalo vadovautis Pirkimų valdymo aprašu, kurio 20 punkte įtvirtinta, kad „Administravimo departamento direktorius, o tais atvejais, kai viešuosius pirkimus vykdo Administravimo departamento direktorius, – VATESI viršininko pavaduotojas radiacinei saugai, atlieka pirkimų prevencinę kontrolę VATESI“.

9.2. Dėl to, ar VATESI priėmė teisės aktus, užtikrinančius Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų įgyvendinimą (Rekomendacijų priedo V dalies 3 klausimas) (aktualu dėl Aprašymo priedo 2.3.1 papunktyje nurodytos srities):

9.2.1. VPĮ 19 straipsnio 1 dalis nustato, kad „Perkančioji organizacija pirkimo (pirkimų) procedūroms atlikti privalo (mažos vertės pirkimų procedūroms, pagal preliminarią sutartį atliekamoms atnaujinto tiekėjų varžymosi procedūroms – gali) sudaryti viešojo pirkimo komisiją (toliau – Komisija), nustatyti jai užduotis ir suteikti visus įgaliojimus toms užduotims atlikti. Jeigu perkančioji organizacija pirkimų procedūroms atlikti įgalioja kitą perkančiąją organizaciją, šiuos veiksmus atlieka įgaliotoji organizacija. Komisija dirba pagal ją sudariusios perkančiosios organizacijos patvirtintą darbo reglamentą, yra jai atskaitinga ir vykdo tik rašytines jos užduotis ir įpareigojimus“. Pažymėtina, kad VATESI yra VPK sudarymo įsakymu sudariusi VP komisiją, kurios nariais yra paskirti Michailas Demčenko – VATESI viršininkas (VP komisijos pirmininkas), Vidas Paulikas – viršininko pavaduotojas radiacinei saugai, Sigitas Šlepavičius – viršininko pavaduotojas branduolinei saugai, Laura Razgutė-Povilavičienė – Administravimo departamento direktorė, Zofija Adomaitienė – Finansų ir apskaitos skyriaus vedėja, Kristina Ramonienė – Administravimo departamento Teisės ir personalo skyriaus vyriausioji specialistė, Helmutas Zabarauskas – Turto valdymo ir viešųjų pirkimų skyriaus vedėjas. Pažymėtina, kad Zofiją Adomaitienę, VP komisijos sudėtyje pakeitė Elena Zvėgienė, VATESI viršininko 2014 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. 22.3-65 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2013 m. rugšėjo 19 d. įsakymo Nr. 22.3-81 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viešojo pirkimo komisijos sudarymo“ pakeitimo“. Elena Zvėgienė 2014 metais pasikeitė pavardę į Dutkienę, todėl aukščiau minėtą VATESI viršininko įsakymą, kuriuo Elena Zvėgienė paskirta VP komisijos nare, tikslinga pakeisti. VATESI VP komisija dirba pagal VPK reglamentą, kuriame įtvirtintos VP komisijos užduotys (VPK reglamento 1 punktas) bei suteikti įgaliojimai toms užduotims atlikti (VPK reglamento 5 punktas), taip pat minėtu įsakymu nustatytos VP komisijos funkcijos (VPK reglamento II skyrius), teisės ir pareigos (VPK reglamento III skyrius), darbo organizavimo tvarka ir atsakomybė (VPK reglamento IV skyrius ir 15 punktas).

9.2.2. VPĮ 19 straipsnio 2 dalis nustato, kad „Komisija sudaroma ją sudarančios perkančiosios organizacijos vadovo įsakymu (potvarkiu) iš ne mažiau kaip 3 fizinių asmenų – Komisijos pirmininko ir bent 2 Komisijos narių (toliau kartu – Komisijos narys, Komisijos nariai)“. Konstatuotina, kad šis reikalavimas yra įgyvendintas VP komisijos sudarymo įsakymo 1 punkte.

9.2.3. VPĮ 19 straipsnio 3 dalis nustato, kad „Komisijos pirmininku skiriamas Komisiją sudariusios perkančiosios organizacijos vadovas arba jo įgaliotas šios perkančiosios organizacijos ar bendru pavaldumu susijusios kitos perkančiosios organizacijos darbuotojas. Skiriant Komisijos narius, turi būti atsižvelgiama į jų ekonomines, technines, teisine žinias ir šio įstatymo bei kitų pirkimus reglamentuojančių teisės aktų išmanymą. Komisijos nariais gali būti tik nepriekaištingos reputacijos

asmenys. Komisijos posėdžiai ir priimami sprendimai yra teisėti, kai posėdyje dalyvauja daugiau kaip pusė visų Komisijos narių, o jeigu Komisija sudaryta iš 3 asmenų – kai posėdyje dalyvauja visi Komisijos nariai“. Pažymėtina, kad VP komisijos sudarymo įsakyme VP komisijos pirmininku yra paskirtas Michail Demčenko ir nustatyta, kad VP komisijos nariais yra 9.2.1 papunktyje nurodyti asmenys. VP komisijos narių skaičius VP komisijos kvorumui yra įtvirtintas VPK reglamento 11 punkte: „Komisijos posėdžiai yra teisėti, kai posėdyje dalyvauja daugiau kaip pusė visų Komisijos narių. Jei Komisija, vykdanči pirkimus, vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu, sudaryta iš 3 narių, Komisijos posėdžiai yra teisėti, kai posėdyje dalyvauja visi Komisijos nariai“.

9.2.4. VPĮ 19 straipsnio 5 dalis nustato, kad „Komisija veikia nuo sprendimo ją sudaryti ir užduočių jai nustatymo iki sprendimo ją panaikinti priėmimo arba nuo ją sudariusios perkančiosios organizacijos rašytinių užduočių jai paskyrimo iki visų nustatytų užduočių įvykdymo arba sprendimo nutraukti pirkimo procedūras priėmimo“. Šis VPĮ reikalavimas yra įtvirtintas VPK reglamento 16 punkte, kuriame nurodyta, kad „Komisijos veikla pasibaigia VATESI viršininkui priėmus sprendimą dėl jos išformavimo“.

9.2.5. VATESI VP komisija paskutinį kartą viešąjį pirkimą atliko 2017 m. rugsėjo mėnesį dėl specialiųjų (įslaptintų) siuntų, kurios žymimos žyma „tik kurjeris“, gabenimo pasiuntinių paštu paslaugų mažos vertės pirkimo apklausos būdu. Buvo parengti ir VP komisijos narių, kuriais yra nurodyti Michailas Demčenko, (VP komisijos pirmininkas), Helmutas Zabarauskas (posėdžio sekretorius), Vidas Paulikas, Sigitas Šlepavičius ir Elena Dutkienė, pasirašyti šie „Viešojo pirkimo komisijos posėdžio dėl specialiųjų (įslaptintų) siuntų, kurios žymimos žyma „tik kurjeris“ gabenimo pasiuntinių paštu paslaugų mažos vertės pirkimo apklausos būdu“ protokolai: 2017 m. rugsėjo 5 d. protokolas Nr. 23.14-1, kuriuo svarstyti pirkimo vertės nustatymo ir pirkimo būdo parinkimo klausimai, 2017 m. rugsėjo 7 d. Nr. 23.14-2, kuriuo svarstyti CPV IS priemonėmis pateiktų tiekėjų klausimų ir atsakymų parengimas, 2017 m. rugsėjo 13 d. protokolas Nr. 23.14-3, kuriuo buvo vykdoma susipažinimo su tiekėjų paraiškomis procedūra (pirkimas buvo atliekamas apklausos būdu, pirkimo metu taikomas vertinimo kriterijus – mažiausia kaina), 2017 m. rugsėjo 13 d. protokolas Nr. 23.14-4, kurio darbotvarkėje svarstyti klausimai dėl tiekėjų kvalifikacijos tikrinimo ir vertinimo bei pasiūlymų pateikimo termino nustatymo, 2017 m. rugsėjo 26 d. protokolas Nr. 23.14-5, kurio darbotvarkėje vykdyta susipažinimo su tiekėjų pasiūlymais, kuriuose yra nurodytos kainos, procedūra, ir 2017 m. rugsėjo 26 d. protokolas Nr. 23.14-6, kurio darbotvarkėje svarstyti laimėtojo paskelbimo ir sutarties sudarymo klausimai.

9.2.6. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, darytina išvada, kad VATESI priėmė teisės aktus, užtikrinančius VPĮ reikalavimų įgyvendinimą. Atkreiptinas dėmesys, kad VATESI darbuotoja Kristina Ramonienė – buvusi Administravimo departamento Teisės ir personalo skyriaus vyriausioji specialistė, VATESI nebedirba nuo 2017 m., o VP komisijos įsakymas po pastarosios darbuotojos tarnybos santykių pabaigos dėl VP komisijos sudėties liko nepakeistas. Taip pat nepatikslinga vienos komisijos narės pavardė po jos pasikeitimo. Dėl šių faktinių aplinkybių prielaidų korupcinei veiklai yra mažai, tačiau dėl teisinio aiškumo, VP komisijos sudarymo įsakymą, patikslinančią VP komisijos sudėtį, tikslinga pakeisti.

9.3. Dėl to, ar VATESI priėmė teisės aktus, užtikrinančius Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų gynybos ir saugumo srityje įstatymo reikalavimų įgyvendinimą (atsižvelgiant į Rekomendacijų priedo V dalies 3 klausimą) (aktualu dėl Aprašymo priedo 2.3.2 papunktyje nurodytos srities):

9.3.1. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų gynybos ir saugumo srityje įstatymo (toliau – VPGSI) 17 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad „Perkančioji organizacija, atlikdama mažos vertės pirkimus, vadovaujasi šio įstatymo I skyriaus, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 41, 45 straipsnių, 46 straipsnio 5, 6, 8 dalių, 50 straipsnio 4, 5, 6, 8 dalių ir IV skyriaus reikalavimais. Mažos vertės pirkimai atliekami pagal perkančiosios organizacijos patvirtintas taisykles.<...>“. Vadovaujantis šia nuostata, 2013 m. priimtos MVVPAGSST, kurios buvo išdėstytos nauja redakcija 2015 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. 22.3-3. Taip pat pažymėtina, kad VPGSI 10 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad „Perkančioji organizacija pirkimui (pirkimams) organizuoti ir atlikti sudaro (mažos vertės pirkimams – gali sudaryti) komisiją, nustato jos užduotis ir suteikia visus įgaliojimus tas užduotis atlikti. Komisija dirba pagal ją sudariusios organizacijos patvirtintą darbo reglamentą, yra jai atskaitinga ir atlieka tik rašytines ją sudariusios organizacijos užduotis ir įpareigojimus“. VPGSI 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „Komisija sudaroma

perkančiosios organizacijos vadovo įsakymu (potvarkiu) iš ne mažiau kaip 3 fizinių asmenų. Komisijos pirmininku skiriamas komisiją sudariusios organizacijos vadovas arba jo įgaliotas šios organizacijos darbuotojas <...>“. Kaip minėta šios išvados 9.2.1 papunktyje, tokia komisija yra sudaryta VPK sudarymo įsakymu.

9.3.2. Atkreiptinas dėmesys, kad 2017 m. gegužės 2 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo Nr. XI-1491 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 16, 24, 25, 32, 64 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo nauju 64 straipsniu įstatymas, tačiau jo pakeitimai esminės įtakos MVVPAGSST neturėjo, tad poreikio MVVPAGSST keisti ar pildyti nebuvo.

9.3.3. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, darytina išvada, kad VATESI priėmė teisės aktus, užtikrinančius VPGSĮ reikalavimų įgyvendinimą.

9.4. Dėl to, ar VATESI teisės aktuose numatyti konkretūs sprendimus viešųjų pirkimų srityje galintys priimti subjektai, išsamiai ir aiškiai apibrėžta šiuos sprendimus priimančių subjektų kompetencija; jei šie teisės aktai suteikia įgaliojimus priimti sprendimus kolegialiai institucijai, ar detaliam reglamentuotos kolegialios institucijos sudarymo, sudėties atnaujinimo, narių skyrimo, sprendimų priėmimo procedūros; ar teisės aktai numato kolegialios institucijos narių individualią atsakomybę už priimtus sprendimus (aktualu dėl Aprašymo priedo 2.3.1 ir 2.3.2 papunkčiuose nurodytų sričių):

9.4.1. Atsakant į klausimą dėl VATESI sprendimus viešųjų pirkimų srityje atliekančių subjektų, kaip jau minėta aukščiau, VATESI viešuosius pirkimus atlieka VP komisija ir Administravimo departamento Turto valdymo ir viešųjų pirkimų skyriaus (toliau – AD TVVPS) vedėjas. VP komisijos kompetencija yra įtvirtinta VPK reglamente ir Pirkimų valdymo apraše, o AD TVVPS vedėjo kompetencija yra įtvirtinta Pirkimų valdymo apraše, TVVPS vedėjo pareigybės aprašyme, patvirtintame VATESI viršininko 2017 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 22.3-261 „Dėl Administravimo departamento Turto valdymo ir viešųjų pirkimų skyriaus nuostatų ir pareigybių aprašymų patvirtinimo“, VATESI viršininko 2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymo Nr. 22.3-170 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos“ 1 punkte, kuriame įtvirtinta, kad VATESI viešųjų pirkimų organizatoriumi skiriamas AD TVVPS vedėjas Helmutas Zabarauskas, o jam nesant – Administravimo departamento direktorė Laura Razgutė-Povilavičienė, o jai nesant – ją pavaduojantis asmuo.

9.4.2. Dėl kolegialios institucijos sudarymo, narių skyrimo, sprendimų priėmimo procedūros detalaus reglamentavimo pažymėtina, kad šie klausimai jau yra nagrinėti šios išvados 9.1.2.1 ir 9.2.1 papunkčiuose. Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad šiuose papunkčiuose sudėties atnaujinimo taisyklių klausimai nėra nagrinėti, nes VP komisijos sudėties atnaujinimas nėra reglamentuotas.

9.4.3. Dėl teisės aktuose numatytos kolegialios institucijos narių individualios atsakomybės už priimtus sprendimus, paminėtina, kad VPK reglamento 15 punkte įtvirtinta, kad „Komisijos pirmininkas, narys ir ekspertas už savo veiklą atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus. Už Komisijos veiklą atsako VATESI viršininkas“.

9.4.4. Iš to, kas išdėstyta aukščiau, darytina išvada, kad VATESI teisės aktuose numatyti konkretūs viešųjų pirkimų srityje sprendimus galintys priimti subjektai, išsamiai ir aiškiai apibrėžta šiuos sprendimus priimančių subjektų kompetencija. VP komisijai yra suteikti įgaliojimai priimti sprendimus kolegialiai, detaliam reglamentuotos VP komisijos narių skyrimo, sprendimų priėmimo procedūros. VPK reglamentas numato VP komisijos, kaip kolegialaus organo narių individualią atsakomybę už priimtus sprendimus. Paminėtina, kad VP komisijos sudėties atnaujinimo Lietuvos Respublikos teisės aktai neįpareigoja atlikti, tačiau atsižvelgiant į Rekomendacijų priedo V dalies 4 punktą ir į tai, kad VP komisijos sudėties atnaujinimas sąlygotų didesnę korupcijos prevenciją (t.y., VP komisijos sudėties keitimo tvarkos aiškus sureglamentavimas užtikrintų, kad VP komisija nebus keičiama į labiau palankią suinteresuotiems asmenims pusę prieš konkretų viešąjį pirkimą), siūlytina VATESI įtraukti į VATESI vidaus administravimo teisės aktus VP komisijos sudėties atnaujinimo taisykles.

9.5. Dėl to, ar VATESI teisės aktai reglamentuoja viešųjų pirkimų vidaus kontrolės (prevencinės, einamosios, paskesniosios) procedūras (aktualu Aprašymo priedo 2.3.1 ir 2.3.2 papunkčiuose nurodytų sričių):

9.5.1. Pirkimų valdymo aprašo 4 lentelės 7.3 papunktyje nurodoma, kad parengtą Sutartį (Sutarties paskutinį lapą) vizuoja AD TVVPS vedėjas ir AD TVVPS vedėjas, Administravimo

departamento direktorius, AD TPS vedėjas, Finansų ir apskaitos skyriaus vedėjas, pirkimo iniciatorius bei jo tiesioginis vadovas. Pirkimų valdymo aprašo 4 lentelės 7.7 papunktyje įtvirtinta, kad „Vadovaujantis VPI 87 straipsnio 1 dalies 12 punktu, už Sutarties ir jos pakeitimų paskelbimą pagal VPI 86 straipsnio 9 dalies nuostatas atsakingas AD TVVPS vedėjas“. Pirkimų valdymo aprašo 4 lentelės 7.8 papunktyje įtvirtinta, kad „Finansų ir apskaitos skyriaus vedėjas kontroliuoja prekių, paslaugų ir (ar) darbų pirkimo-pardavimo sutartyse numatytų finansinių įsipareigojimų vykdymą“. Pirkimų valdymo aprašo 4 lentelės 7.9 papunktyje nustatyta, kad „AD TVVPS vedėjas vykdo sutarčių vykdymo kontrolę: nuolat stebi pirkimo sutarčių galiojimo terminus ir ne vėliau nei prieš 3 mėnesius iki pirkimo sutarties pabaigos informuoja pirkimo iniciatorius, atsakingus už pirkimo sutarties vykdymo priežiūrą, apie pirkimo sutarties pabaigos datą“.

9.5.2. Pirkimų valdymo aprašo 20 punkte įtvirtinta, kad „Administravimo departamento direktorius, o tais atvejais, kai viešuosius pirkimus vykdo Administravimo departamento direktorius, – VATESI viršininko pavaduotojas radiacinei saugai, atlieka pirkimų prevencinę kontrolę VATESI: vizuoja Pirkimų planą; vizuoja pirkimų paraiškas-užduotis; tikrina pirkimo dokumentus, jų patikslinimus, paaiškinimus bei pataisymus; analizuoja informaciją apie VATESI vykdomus pirkimus, atlieka galimų rizikos veiksnių vertinimą; vizuoja mažos vertės pirkimo apklausos pažymą; VATESI viršininko prašymu raštu pateikia jam savo nuomonę dėl vykdomų pirkimų, teikia jam informaciją apie pastebėtus trūkumus; raštu teikia VATESI viršininkui siūlymus, kaip tobulinti VATESI vykdomas pirkimų procedūras; raštu teikia siūlymus VATESI viršininkui dėl pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės procedūrų nustatymo“.

9.5.3. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, galima konstatuoti, kad VATESI vidaus teisės aktai reglamentuoja viešųjų pirkimų, vykdomų VATESI, kontrolės procedūras.

9.6. **Dėl to, ar VATESI yra patvirtintos išlaptintos informacijos administravimo, apsaugos ir kontrolės tvarką reglamentuojančios taisyklės (Rekomendacijų priedo VI dalies 1 punktas) (aktualu dėl Aprašymo priedo 2.3.2 papunktyje nurodytos srities):** VATESI yra patvirtintos išlaptintos informacijos administravimo, apsaugos ir kontrolės tvarką reglamentuojančios taisyklės – VATESI viršininko 2011 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. 22.3-49 „Dėl išlaptintų dokumentų tvarkymo ir apskaitos Valstybinėje atominės energetikos saugos inspekcijoje aprašo patvirtinimo“.

9.7. **Dėl to, ar VATESI buvo užfiksuota išlaptintos informacijos administravimo, apsaugos ir kontrolės tvarkos pažeidimų atliekant Lietuvos Respublikos viešuosius pirkimus gynybos ir saugumo srityje; jei taip, ar buvo atliekamas tyrimas šios tvarkos pažeidimų priežastims ar sąlygoms nustatyti; kokių priemonių buvo imtasi (Rekomendacijų priedo VI dalies 2 punktas) (Aprašymo priedo 2.3.2 papunktyje nurodytos srities):** VATESI 2017 m. gruodžio 19 d. buvo atliktas Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento (toliau – VSD) ir Lietuvos Respublikos paslapčių apsaugos koordinavimo komisijos (toliau – PAK) patikrinimas. Atitinkamai 2017 m. gruodžio 28 d. VSD parengė „Išlaptintos informacijos apsaugos būklės Valstybinėje atominės energetikos saugos inspekcijoje patikrinimo išvadą“ Nr. 18-10358, o 2017 m. gruodžio 29 d. PAK parengė „Valstybinėje atominės energetikos saugos inspekcijoje disponuojamos užsienio valstybių, Europos Sąjungos ir tarptautinių organizacijų Lietuvai perduotos išlaptintos informacijos apsaugos būklės patikrinimo išvadą“. Minėtos išvados nėra susijusios su Viešųjų pirkimų dokumentais (su pirkimų dokumentais susijusių pažeidimų nenustatyta), todėl plačiau jų nagrinėti šioje išvadoje netikslinga.

9.8. **Dėl teisės aktų, reglamentuojančių išlaptintos informacijos administravimo, apsaugos ir kontrolės tvarką, periodiško peržiūrėjimo ir vykdomo nustatytų teisinio reglamentavimo spragų ir (ar) kolizijų taisymo (Rekomendacijų priedo VI dalies 3 punktas) (aktualu dėl Aprašymo priedo 2.3.2 papunktyje nurodytos srities):** VATESI teisės aktų, reglamentuojančių išlaptintos informacijos administravimo, apsaugos ir kontrolės tvarką periodinį peržiūrėjimą ir nustatytų reglamentavimo spragų taisymą atlieka Branduolinių medžiagų kontrolės ir fizinės saugos skyriaus darbuotojai.

9.9. **Dėl VATESI užfiksuotų viešųjų pirkimų procedūrų pažeidimų (aktualu dėl Aprašymo priedo 2.3.1 ir 2.3.2 papunkčiuose nurodytų sričių):**

9.9.1. Pažymėtina, kad VATESI nėra sulaukusi viešųjų pirkimų dalyvių pretenzijų ar Viešųjų pirkimų tarnybos nurodymų dėl netinkamai vykdomų viešųjų pirkimų. Tačiau VATESI atlikus viešųjų pirkimų organizavimo vidaus audita, 2014 m. gruodžio 31 d. buvo parengta viešųjų pirkimų organizavimo vidaus audito ataskaita, kurioje buvo siūloma įgyvendinti šias vidaus audito priemones: 1. Parengti VATESI viršininko įsakymą dėl asmens, atsakingo už pirkimų vykdymą naudojantis CPO elektroniniu

katalogu, paskyrimo; 2. Pakeisti Pirkimų valdymo procedūros aprašą, patvirtintą Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2014 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. 22.3-132 „Dėl Pirkimų valdymo procedūros aprašo patvirtinimo“, numatant vidaus kontrolės procedūras tiekėjų pretenzijų pateikimo atvejais; 3. Pavesti vykdyti viešuosius pirkimus AD TVVPS vedėjo atostogų, ligos ir pan. atvejais VATESI darbuotojui, kuris nevykdo viešųjų pirkimų vykdymo kontrolės; 4. Rengiant ir tvirtinant pirkimų planą vadovautis Pirkimų valdymo procedūros aprašu, patvirtintu VATESI viršininko 2014 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. 22.3-132 „Dėl Pirkimų valdymo procedūros aprašo patvirtinimo“ bei Perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijomis, patvirtintomis Viešųjų pirkimų direktoriaus 2011m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 1S-174 „Dėl perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijų patvirtinimo“; 5. Pakeisti Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės, patvirtintas VATESI viršininko 2014 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. 22.3-48 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo ir kai kurių Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko įsakymų pripažinimo netekusiais galios“, numatant, kokius su pirkimais susijusius dokumentus būtina pridėti prie tiekėjų apklausos pažymos; 6. Tiekėjų apklausos pažymose nurodyti informaciją pagal Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių, patvirtintų VATESI viršininko 2014 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. 22.3-48 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo ir kai kurių Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko įsakymų pripažinimo netekusiais galios“, nuostatas.

9.9.2. Pažymėtina, kad visos 2014 m. gruodžio 31 d. vidaus audito rekomendacijos yra įvykdytos.

IV SKYRIUS

PASIRINKTOJE VATESI VEIKLOS SRITYJE, KURIOJE EGZISTUOJA DIDELĖ KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI, PRIEMONĖS KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAMS VALDYTI ARBA PAŠALINTI IR REKOMENDACIJOS

10. Viešųjų pirkimų organizavimo srityje nustatytas korupcijos rizikos veiksnys: kaip minėta šios išvados 9.4.2 papunktyje, VP komisijos sudėties atnaujinimas nėra reglamentuotas Lietuvos Respublikos teisės aktu, tačiau atsižvelgiant į Rekomendacijų priedo V dalies 4 punktą ir į tai, kad VP komisijos sudėties atnaujinimas sąlygotų didesnę korupcijos prevenciją (t.y., VP komisijos sudėties keitimo tvarkos aiškus sureglamentavimas užtikrintų, kad VP komisija nebus keičiama į labiau palankią suinteresuotiems asmenims pusę prieš konkretų viešąjį pirkimą), siūlytina įtraukti į VATESI vidaus administravimo teisės aktus VP komisijos sudėties atnaujinimo taisyklės.

11. Viešųjų pirkimų organizavimo sričiai taikomos rekomendacijos:

11.1. atsižvelgiant į tai, kad VP komisijoje nurodytas VATESI nebedirbantis asmuo bei asmuo, kuris šios išvados rengimo metu dirba, bet yra pasikeitęs pavardę, nors dėl šių faktinių aplinkybių prielaidų korupcinei veiklai yra mažai, siekiant teisinio aiškumo, siūlytina atnaujinti VP komisijos sudarymo įsakymą;

11.2. Pirkimų valdymo apraše kaip vienas iš viešųjų pirkimų vykdymo kontrolę atliekantis subjektas, yra nurodytas Finansų ir apskaitos skyriaus vedėjas, kas neatitinka šios išvados rengimo metu VATESI esančios struktūros, vadovaujantis struktūriniais pokyčiais, įtvirtintais VATESI viršininko 2018 m. vasario 23 d. įsakymu Nr. 22.3-51 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos administracijos struktūros pakeitimo ir susijusių dokumentų patvirtinimo“. Nepaisant to, kad šio įsakymo 4 punkte yra įtvirtinta, kad „iki kol bus pakeisti VATESI vidaus administravimo teisės aktai, juose Finansų ir apskaitos skyriaus vedėjo sąvoką atitiks Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos patarėjo sąvoką“, rekomenduotina pakeisti Pirkimų valdymo aprašą nurodant korektišką pareigybę.

V SKYRIUS
INFORMACIJA APIE LIETUVOS RESPUBLIKOS KORUPCIJOS PREVENCIJOS
ĮSTATYME NURODYTŲ KORUPCIJOS PREVENCIJOS PRIEMONIŲ, NURODYTŲ
KORUPCIJOS PREVENCIJOS ĮSTATYMO 5 STRAIPSNYJE, ĮGYVENDINIMĄ

12. Korupcijos prevencijai vykdyti priimta Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos 2016–2020 metų kovos su korupcija programa ir Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos 2016–2020 metų kovos su korupcija programos įgyvendinimo priemonių planas, patvirtinti VATESI viršininko 2016 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 22.3-58 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos korupcijos tikimybės nustatymo išvados patvirtinimo“, kurie yra nuosekliai vykdomi. Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos 2016–2020 metų kovos su korupcija programos įgyvendinimo priemonių plane nurodytos priemonės, kurių terminas nepasibaigęs, yra vykdomos, kitos priemonės yra įvykdytos. Informacija apie Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos 2016–2020 metų kovos su korupcija programos įgyvendinimo priemonių plane nurodytų priemonių vykdymą yra skelbiama VATESI interneto svetainėje (www.vatesi.lt skiltyje Korupcijos prevencija).

13. 2017 m. Motyvuotoje išvadoje dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo (toliau – 2017 m. motyvuota išvada), buvo nurodyta, kad viešojo administravimo teisės aktų rengimo veiklos srityje nustatyti šie korupcijos rizikos veiksniai: 1) „nėra priimta keletas įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų, kuriuos buvo pavesta priimti. Siūlytina Branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų rengimo ir peržiūros 2015–2019 m. programoje (tobulinant šią programą 2018 m. I ketvirtį) suplanuoti visų reikiamų parengti teisės aktų parengimo datas. Pažymėtina, kad tikslinga prieš tai įvertinti, ar tokių teisės aktų parengimas tikrai yra reikalingas atsižvelgiant į numatomus branduolinės energetikos programos Lietuvoje pokyčius, o nustačius, kad jis nėra reikalingas, suplanuoti nuostatų, įpareigojančių priimti atitinkamus teisės aktus, pripažinimą netekusiomis galios“; 2) „viešojo administravimo teisės aktuose ne dėl visų VATESI administracinių sprendimų yra nurodyti jų priėmimo kriterijai. Pastebėtina, daugeliu atvejų reikalavimai derinamiems dokumentams ar veiksams yra nustatyti, tačiau nėra nurodyta, ar tik reikalavimais dokumentams, ar dar ir papildomais kriterijais būtų grindžiamas sprendimas dėl suderinimo, todėl konstatuotina, kad formaliai sprendimo kriterijai nėra aiškiai suformuluoti. Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos 2016–2020 metų kovos su korupcija programos įgyvendinimo priemonių plane, patvirtintame VATESI viršininko 2016 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 22.3-58 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos korupcijos tikimybės nustatymo išvados patvirtinimo“, yra numatyta priemonė – naujuose ir keičiamuose VATESI teisės aktuose, reglamentuojančiuose sprendimų, susijusių su administracinėmis paslaugomis, priėmimą, nurodyti tokių sprendimų priėmimo kriterijus ir ši priemonė yra vykdoma, nes naujuose VATESI teisės parengtuose teisės aktuose visais atvejais sprendimų priėmimo kriterijai yra nurodomi, sprendimų priėmimo kriterijų daugiausiai nėra numatyta anksčiau nei 2014 metais priimtuose ar iki 2014 metų keistuose teisės aktuose. Būtina sprendimų priėmimo kriterijus nurodyti ir anksčiau priimtuose teisės aktuose, todėl siūlytina sprendimų priėmimo kriterijų aiškų nustatymą dėl visų VATESI priimamų administracinių sprendimų nustatyti kaip vieną iš branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų rengimo poreikių Branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų rengimo ir peržiūros 2015–2019 m. programoje (tobulinant šią programą 2018 m. I ketvirtį) ir šioje programoje numatyti, kada bus parengti anksčiau priimtų teisės aktų pakeitimai siekiant, kad būtų sureglamentuoti sprendimų priėmimo kriterijai. Pastebėtina, kad prieš tai tikslinga įvertinti, ar visi administraciniai sprendimai dėl suderinimo yra reikalingi, o nustačius, kad jie yra nereikalingi, suplanuoti tokių nuostatų pripažinimą netekusiomis galios, atsižvelgiant į tai, kad dalis anksčiau nei 2014 m. priimtų teisės aktų ir atitinkamai juose numatytų sprendimų yra dėl veiklų, kurios nebėra arba nebebus vykdomos atsižvelgiant į branduolinės energetikos programos Lietuvoje pokyčius.“ 2017 m. motyvuotoje išvadoje nurodyti pirminiai siūlymai yra įvykdyti – priemonės yra įrašytos į Branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų rengimo ir peržiūros 2015–2019 m. programą ir Branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų rengimo ir peržiūros 2018 metų metinis planą (skelbiami viešai www.vatesi.lt, Teisinė informacija). Pagal šią programą ir planą teisės aktų projektai yra rengiami (dalis – jau parengta ir patvirtinta).

14. Informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, arba apie asmenį, kurį į pareigas Europos Sąjungos ar tarptautinėse institucijose teikia Lietuvos Respublika, pateikimas VATESI reglamentuotas Personalo ir žinių vadybos aprašo, patvirtinto VATESI viršininko 2014 m. birželio 2 d. įsakymu „Dėl Personalo ir žinių vadybos aprašo patvirtinimo“, 78¹–78³ punktuose, kuriuose įtvirtinta: „78¹. Vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 6 dalimi, prieš skiriant į Administravimo departamento direktoriaus, Saugos analizės skyriaus vedėjo, Sistemų ir komponentų skyriaus vedėjo, Eksploatavimo patirties analizės skyriaus vedėjo, Priežiūros skyriaus vedėjo, Eksploatavimo nutraukimo skyriaus vedėjo, Transportavimo ir radiacinės saugos skyriaus vedėjo, Radioaktyviųjų atliekų skyriaus vedėjo, Branduolinių medžiagų kontrolės ir fizinės saugos skyriaus vedėjo, Finansų ir apskaitos skyriaus vedėjo, Projektų valdymo skyriaus vedėjo, Vidaus audito skyriaus vedėjo, Visuomenės informavimo skyriaus vedėjo pareigas, papildomai – prieš skiriant į Administravimo departamento Teisės ir personalo skyriaus vedėjo, Administravimo departamento Informacinių technologijų skyriaus vedėjo ir Administravimo departamento Turto valdymo ir viešųjų pirkimų skyriaus vedėjo pareigas, konkursą ar atranką laimėjusius asmenis (įskaitant perkėlimą tarnybinio kaitumo būdu), privaloma kreiptis į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybą (toliau – Specialiųjų tyrimų tarnyba) dėl informacijos, nurodytos Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje, pateikimo siekiant įvertinti asmens patikimumą ir mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę. Dėl tokios informacijos pateikimo taip pat galima kreiptis ir kilus abejonų dėl asmens, jau einančio šias pareigas, tinkamumo pareigoms Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 10 dalyje nurodyta tvarka. 78². Rašytinius prašymus, kurių forma patvirtinta Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2013 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. 2-36 „Dėl prašymų Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai pateikti informaciją apie asmenį pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymą formų patvirtinimo“, Specialiųjų tyrimų tarnybai parengia AD TPS vyriausiasis specialistas. Į 78¹ punkte nurodytas pareigas asmuo gali būti paskirtas tik gavus ir įvertinus informaciją iš Specialiųjų tyrimų tarnybos. 78³. VATESI viršininkui įvertinus Specialiųjų tyrimų tarnybos pateiktos informacijos visumą ir priėmus sprendimą neskirti asmens į pareigas, AD TPS vyriausiasis specialistas privalo per 3 darbo dienas asmenį su pateikta informacija supažindinti pasirašytinai, išskyrus tą jos dalį, kurioje yra įslaptinta informacija. Mažareikšmiai, atsitiktiniai faktai ar aplinkybės negali būti pagrindas priimant sprendimą neskirti asmens į pareigas.“.

15. Dėl Korupcijos prevencijos įstatymo 5 straipsnio 5 punkte nurodytos korupcijos prevencijos priemonės – „informacijos pateikimo valstybės tarnautojų ir juridinių asmenų registrams“, VATESI nėra buvę atvejų, sudariusių pagrindą teikti aukščiau minėtą informaciją, tačiau pažymėtina, kad informacija būtų teikiama vadovaujantis tokių registrų nuostatais.

16. VATESI teisės aktų antikorporcinis vertinimas yra reglamentuotas VATESI vidaus administravimo teisės aktuose ir yra vykdomas. Vadovaujantis Teisės aktų rengimo procedūros aprašo, patvirtinto VATESI viršininko 2014 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. 22.3-44 „Dėl Teisės aktų rengimo procedūros aprašo patvirtinimo“, 57¹ punktu, antikorporcinį teisės aktų projektų vertinimą atlieka Administravimo departamento Teisės ir personalo skyriaus vedėjas, o Administravimo departamento Teisės ir personalo skyriaus vedėjo rengiamų teisės aktų, kuriuose numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, susijusius su Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nurodytomis sritimis, projektų antikorporcinį vertinimą atlieka Administravimo departamento direktorius. Teisės aktų antikorporcinio vertinimo pažymos yra rengiamos ir skelbiamos kartu su teisės aktų projektais Teisės aktų informacinėje sistemoje.

17. Informacija apie korupcijos prevenciją, vykdomą VATESI, pateikiama VATESI interneto svetainėje (www.vatesi.lt skiltyje Korupcijos prevencija). Taip pat VATESI interneto svetainėje yra reklamjuostė su nuoroda į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos tinklapį, kur pateikiama informacija, kaip pranešti apie korupciją.